

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Stępka

SSN Włodzimierz Wróbel

Protokolant Dominika Izdebska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Dariusza Kuberskiego

w sprawie **A. W. (W.)**

skazanego z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 5 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 14 maja 2025 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie

z dnia 2 marca 2023 r., sygn. akt II AKa 44/22,

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie

z dnia 14 marca 2022 r., sygn. akt II K 100/21,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do
ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Rzeszowie.**

[J.J.]

Andrzej Stępka

Tomasz Artymiuk

Włodzimierz Wróbel

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 marca 2022 r., sygn. akt II K 100/21, Sąd Okręgowy w Rzeszowie uznał oskarżonego A. W. za winnego:

1. popełnienia przestępstwa określonego w art. 279 § 1 k.k. i art. 278 § 5 k.k. i art. 275 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., za co wymierzył mu karę roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wysokości 200 stawek dziennych przy przyjęciu, że jedna stawka dzienna równa jest kwocie 10 zł (pkt I wyroku) oraz zobowiązał oskarżonego do naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem przez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego kwoty 650 zł (pkt II wyroku);
2. popełnienia przestępstwa określonego w art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 297 § 1 k.k. i art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 64 § 1 k.k., za co wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wysokości 200 stawek dziennych przy przyjęciu, że jedna stawka dzienna równa jest kwocie 10 zł (pkt III wyroku);
3. przestępstwa określonego w art. 310 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. i art. 64 § 1 k.k., za co wymierzył mu karę 5 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wysokości 300 stawek dziennych przy przyjęciu, że jedna stawka dzienna równa jest kwocie 10 zł (pkt VI wyroku) oraz orzekł przepadek dowodów rzeczowych (pkt V wyroku);
4. przestępstw z art. 178a § 4 k.k. opisanych w pkt IV, VI i VII wyroku, przy przyjęciu, że zostały popełnione w warunkach ciągu przestępstw w rozumieniu art. 91 § 1 k.k., za co wymierzył mu karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt VI wyroku) oraz orzekł od oskarżonego świadczenie pieniężne w kwocie 30.000 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej (pkt VII wyroku) i dożywotni zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych (pkt VIII wyroku);
5. przestępstwa określonego w art. 226 § 1 k.k., za co wymierzył mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności (pkt IX wyroku) oraz orzekł od oskarżonego na rzecz pokrzywdzonego nawiązkę w kwocie 500 zł (pkt X wyroku).

Nadto Sąd Okręgowy w pkt. XI wyroku połączył orzeczone wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności oraz grzywny i wymierzył mu karę łączną 6 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę łączną grzywny w wysokości 400 stawek dziennych przy przyjęciu, że jedna stawka dzienna równa jest kwocie 10 zł, zaliczył na poczet kary pozbawienia wolności okres rzeczywistego pozbawienia wolności (pkt XII wyroku), a także rozstrzygnął co do kosztów sądowych (pkt XIII wyroku).

Apelację od wyroku Sądu pierwszej instancji wniósł obrońca oskarżonego zaskarżając go:

1. „w pkt. I w całości tj. zarówno co do winy jak i kary,
2. w pkt. II w całości,
3. w pkt. III w zakresie orzeczonej kary,
4. w pkt. III w całości tj. zarówno co do winy jak i kary,
5. w pkt. V w całości,
6. w pkt. VI w zakresie orzeczonej kary,
7. w pkt. VII w całości,
8. w pkt. VIII w całości,
9. w pkt. IX całości,
10. w pkt. X w całości,
11. w pkt. XI w całości,
12. w pkt. XIII w części braku zwolnienia oskarżonego od kosztów sądowych w całości”.

W środku odwoławczym zarzucił:

- mającą wpływ na treść wyroku obrazę przepisów postępowania (art. 167 k.p.k. w zw. z art. 170 § 1 pkt 2 i 5 k.p.k. w zw. art. 366 § 1 k.p.k., art. 2 § 2 k.p.k. w zw. z art. 92 k.p.k., art. 4 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k., art. 5 § 1 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 k.p.k. i art. 5 § 2 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 k.p.k.) – pkt 1 apelacji,
- mający wpływ na treść zaskarżonego wyroku błąd w ustaleniach stanu faktycznego – pkt 2 apelacji.

W oparciu o te zarzuty wniósł o zmianę wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie w zaskarżonym zakresie poprzez uniewinnienie oskarżonego A. W. od

popołnienia zarzuconych mu czynów określonych pkt. I i III aktu oskarżenia oraz orzeczenie za pozostałe czyny kar łagodniejszych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w tym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Wyrokiem z dnia 2 marca 2023 r., sygn. akt II AKa 44/22, Sąd Apelacyjny w Rzeszowie:

1. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:
1. w pkt. I - uniewinnił oskarżonego A. W. od popełnienia czynu zarzucanego w pkt I aktu oskarżenia, a kosztami procesu za obie instancje obciążył w tym zakresie Skarb Państwa;
2. uchylił pkt II;
3. w pkt. XI - obniżył wymiar kary łącznej pozbawienia wolności do 6 lat oraz wymiar kary łącznej grzywny do 350 stawek dziennych, przy ustaleniu wysokości jednej stawki dziennej w kwocie 10 zł;
4. utrzymał w mocy zaskarżony wyrok w pozostałej części.

Kasację od wyrok Sądu odwoławczego wniósł obrońca skazanego zaskarżając powyższy wyrok w pkt. I 1) i 2) oraz w pkt. II.

Zarzucił w niej:

1. *„rażące naruszenie przepisów prawa procesowego mające istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia w sprawie, a polegające na obrazie art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. w następstwie uczestnictwa w wydaniu zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie sędziów nieuprawnionych do orzekania tj. istnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej o której mowa w art.439 § 1 pkt. 1 k.p.k. polegającej na tym, że w składzie Sądu Apelacyjnego, który rozpoznawał apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z dnia 9 grudnia 2021 r w sprawie sygn. akt II K 14/21 (powinno być wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 14 marca 2022 r., sygn. akt II K 100/21 – uwaga SN) brał udział Pan Sędzia X. Y. powołany na stanowisko Sędziego Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie postanowieniem Prezydenta RP z dnia 7 lutego 2023 r. na wniosek z dnia 23 czerwca 2021 r. Krajowej Rady Sądownictwa oraz Pan Sędzia X.1 Y.1 powołany na stanowisko Sędziego Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie postanowieniem Prezydenta RP z dnia 7*

lutego 2023 r. na wniosek z dnia 28 listopada 2021 r Krajowej Rady Sądownictwa działającej w składzie określonym przez ustawę z dnia 8 grudnia o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U z 2018 r., poz.3), w sytuacji gdy procedura powołania sędziego na pełnione stanowisko, w której uzyskanie przez sędziego votum zależy od pozytywnej opinii organu niezapewniającego minimalnych standardów konstytucyjnych, konwencyjnych oraz unijnych w zakresie niezależności i bezstronności względem władzy politycznej, jakim jest Krajowa Rada Sądownictwa w składzie ukształtowanym na podstawie nowelizacji ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., z uwagi na niespełnienie w procesie powołania na urząd sędziego instytucjonalnych minimalnych gwarancji bezstronności i niezależności przesądza o braku możliwości zewnętrznego postrzegania sądu z udziałem tak powołanego sędziego jako niezależnego, bezstronnego i niezawisłego sądu ustanowionego ustawą sprawującego wymiar sprawiedliwości w demokracji konstytucyjnej w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, wykluczając tym samym wykonywanie przez powołanego w tak ukształtowanej procedurze sędziego czynności orzeczniczych, co w przedmiotowej sprawie prowadzi do wniosku, że w czasie wydania zaskarżonego orzeczenia Pan SSA X. Y. oraz Pan Sędzia SSA X.1 Y.1 - pomimo formalnego posiadania votum sędziowskiego - nie posiadali uprawnień do orzekania w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k.”;

Nadto zarzucił również rażące naruszenie przepisów prawa procesowego mające istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia w sprawie, a polegające na obrazie:

- art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. art. 2 § 2 k.p.k. w zw. z art. 92 k.p.k. (pkt 2 tiret 1 kasacji),
- art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. (pkt 2 tiret 2 kasacji),
- art. 433 § 1 *in fine* k.p.k. w zw. z art. 455 k.p.k. (pkt 3 kasacji),
- art. 433 § 1 *in fine* k.p.k. w zw. z art. 455 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. oraz art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. (pkt 4 kasacji).

W oparciu o tak sformułowane zarzuty wniósł o uchylenie wyroku Sądu

Apelacyjnego w Rzeszowie w zaskarżonej części w całości.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Okręgowej w Rzeszowie wniósł o:

1. uwzględnienie kasacji obrońcy skazanego A. W. - adw. J. J. z dnia 27 lipca 2023 r. w zakresie pkt. 1, a dotyczącego bezwzględnej przyczyny odwoławczej stypizowanej w art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. i uchylenie zaskarżonego wyroku w całości,
2. uznanie w pozostałym zakresie kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Stanowisko co do konieczności wydania orzeczenia kasatoryjnego w niniejszej sprawie podtrzymał w toku rozprawy kasacyjnej również prokurator Prokuratury Krajowej wnosząc jednak o uznanie wystąpienia na etapie postępowania odwoławczego bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zaskarżony kasacją wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie podlegał uchyleniu z uwagi na stwierdzone przez sąd kasacyjny uchybienie mające postać bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Okoliczność powyższa wynika z bezspornych faktów, że w składzie orzekającym Sądu odwoławczego brało udział dwóch sędziów, którzy na urząd sędziego Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie powołani zostali na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2017 r., poz. 3 – dalej powoływana jako ustawa o KRS z 2017 r.), tj. sędziego X.1 Y.1 oraz sędziego X. Y..

Zasadnie, na wskazane wyżej zaszłości zwrócił uwagę obrońca skazanego A. W. w pkt 1 *petitum* wniesionej przez siebie kasacji, aczkolwiek powiązał to z inną bezwzględną przyczyną odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k., a jednocześnie błędnie wskazał orzeczenie Sądu pierwszej instancji, w związku z którym podnosi ten zarzut pod adresem wyroku sądu *ad quem* (powyższe traktować należy jednak jako oczywistą omyłkę pisarską – uwaga SN).

W ocenie obrońcy, z uwagi na zmiany wprowadzone do polskiego systemu prawnego w dniu 15 lipca 2022 r. [art. 42a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o

ustroju sądów powszechnych (t.j.: Dz. U. z 2024 r., poz. 334 ze zm. - dalej w tekście u.s.p) oraz art. 29 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j.: Dz. U. z 2024 r., poz. 622 – dalej w tekście uSN)], a także obniżenie – na skutek tych zmian – standardu dopuszczalności badania bezstronności i niezawisłości sędziowskiej oraz niezależności sądu i określenia konsekwencji ich braku, wynikającego z orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPCz), należy pominąć stosowanie tej części uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7), która standardów tych – zdaniem skarżącego – nie realizuje. Jak to wywodził „Sąd nie jest aktualnie związany treścią uchwały w zakresie, w jakim różnicuje skutki wadliwego powołania względem sędziów sądów powszechnych, a sędziów Sądu Najwyższego (zasadniczej zmianie uległ bowiem relewantny w tym kontekście stan prawny, który w ocenie Sądu Najwyższego uzasadniał dokonanie wskazanego rozróżnienia)”, ponieważ „w dalszym ciągu jest zobowiązany stosować się do prawa i orzecznictwa unijnego oraz międzynarodowego”. Co więcej, zdaniem autora kasacji „udział wymienionych sędziów (powołanych na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy o KRS z 2017 r. – uwaga SN) w wydaniu zaskarżonego wyroku stanowi przypadek osoby nieuprawnionej do orzekania w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k., nie zaś nienależytą obsadę sądu z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. gdyż ukształtowanie procedury powołania sędziów z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa w składzie określonym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. przesądza, że sędziowie powołani w tym trybie pozbawieni są instytucjonalnych gwarancji niezawisłości, niezależności i bezstronności. Podstawą zastrzeżeń są kwestie związane z możliwym wpływem organów władzy wykonawczej, kierującej się motywami politycznymi na powołanie sędziów do pełnienia funkcji orzeczniczych, w tym w szczególności przesłanki związane z niespełnieniem minimalnych warunków bezstronności i niezależności względem pozostałych organów władzy po stronie Krajowej Rady Sądownictwa, do której wyłącznej kompetencji należy rekomendowanie sędziów Prezydentowi RP” a w związku z tym „Zarzut podniesiony w kasacji dotyczy nie tyle statusu osoby powołanej na urząd sędziego, ile kształtu procedury prowadzącej do powierzenia konkretnej osobie funkcji orzeczniczych. W

konsekwencji, zastrzeżenia wywołuje nie tyle status osoby wadliwie powołanej do pełnienia funkcji sędziowskich, co brak instytucjonalnych gwarancji do zachowania na minimalnym poziomie niezawisłości, niezależności i bezstronności w orzekaniu. Tym samym, kwestionowana jest w tych wypadkach zdolność do pełnienia we właściwy sposób przynależnych sędziemu funkcji orzeczniczych, w ramach posiadanego votum”.

O ile zgodzić należy się z poglądem obrońcy co do związania sądów krajowych orzecznictwem organów międzynarodowych oraz oceny zmian prawnych przez niego wskazanych, to pogląd o konieczności odstąpienia w części od uchwały Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. i przyjęcie tak w odniesieniu do sędziów Sądu Najwyższego, jak i sędziów sądów powszechnych powołanych na odpowiednie urzędy z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa w składzie określonym ustawą o KRS z 2017 r., że mamy w takim wypadku do czynienia z osobami „nieuprawnionymi do orzekania” albo „niezdolnymi do orzekania” (choć sam autor kasacji nie wyklucza ostatecznie, że może mieć miejsce wówczas „nienależyta obsada sądu”), uznać należy za nieuprawniony.

Oczywiście rację ma skarżący co do oceny zmian w stanie prawnym wprowadzonych do porządku krajowego ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r., poz. 1259), w którym to przedmiocie wypowiedział się TSUE w wyroku z dnia 3 czerwca 2023 r., C-204/21. Negatywna ocena tych regulacji znalazła zresztą swoje odzwierciedlenie również w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. postanowienia: z dnia 27 lutego 2023 r., II KB 10/22 (OSNK 2022, z. 5-6, poz. 28); z dnia 19 października 2023 r., I ZB 52/22; z dnia 14 stycznia 2025 r., I ZB 10/22). Konieczność odstąpienia od stosowania tych przepisów jest bezsporna. Nie oznacza to jednak, że przeprowadzając tzw. test bezstronności i niezawisłości sędziego nie należy stosować kryteriów wypracowanych chociażby w orzecznictwie ETPCz (zob. wyrok Wielkiej Izby z dnia 1 grudnia 2020 r., skarga nr 26374/18, Guðmundur Andri Ástráðsson przeciwko Islandii), który stał się z kolei m.in. jedną z podstaw uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022, I KZP 2/22 (OSNK 2022, z. 2, poz. 22). Z tych właśnie powodów Sąd Najwyższy uznał, że „przy badaniu w trybie art. 29 § 5 uSN spełnienia wymogów niezależności i bezstronności

wystarczające jest – bez potrzeby rozważania pozostałych przesłanek opisanych w tym przepisie, tj. postępowania sędziego po jego powołaniu oraz badania okoliczności sprawy – ustalenie, że sam tryb powołania na urząd sędziego był tak dalece wadliwy, iż powołany w ten sposób sędzia nie spełnia wymogu niezawisłości i bezstronności” (powołane wyżej postanowienie z dnia 14 stycznia 2025 r.). Podobne uwagi odnieść należy do art. 42a u.s.p., co wszelako nie podważa trafności pkt 2 uchwały z dnia 23 stycznia 2020 r., zgodnie z którym „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (...) zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym lub wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3), jeżeli wadliwość procesu powołania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (KPP – uwaga SN) oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (EKPC – uwaga SN)”, która – wbrew wywodom skarżącego spełnia również w tym zakresie standardy prawnomiędzynarodowe.

Na zakończenie tej części rozważań przypomnieć należy, że w szeregu orzeczeń ETPCz przedmiotem wykładni art. 6 ust. 1 EKPC była ocena Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej ustawą o KRS z 2017 r., jako organu niespełniającego standardu niezależności od władzy ustawodawczej i wykonawczej, przeprowadzona w odniesieniu do osób powołanych na urząd sędziego Sądu Najwyższego (zob. wyroki z dnia 22 lipca 2021 r., *Reczkowicz przeciwko Polsce* [skarga nr 43447/19]; z dnia 8 listopada 2021 r., *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce* [skargi nr 49868/19 i 57511/19]; z dnia 3 lutego 2022 r., *Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce* [skarga nr 1469/20]; z dnia 15 marca 2022 r. [Wielka Izba], *Grzęda przeciwko Polsce* [skarga 43572/18]; z dnia 23 listopada 2023 r., *Wałęsa przeciwko Polsce* [skarga nr 50849/21]), co jedynie pośrednio miało i ma przełożenie na sędziów sądów powszechnych.

Podsumowując, pkt 2 uchwały Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. BSA I-4110-1/20, mający zresztą moc zasady prawnej, wiąże wszystkie składy

orzekające Sądu Najwyższego (art. 87 § 1 uSN), a odstępianie od niej, do czego dotychczas nie doszło, może nastąpić wyłącznie w trybie przewidzianym w art. 88 § 2 uSN.

Sąd Najwyższy konsekwentnie staje także na trafnym stanowisku, że nic w tym względzie – obowiązywania omawianej uchwały – nie zmienia wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61 (por. m.in.: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22; uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22). Jak słusznie podkreśla się w orzecznictwie, wyrok ten „wykracza poza zawarty w art. 188 Konstytucji katalog orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, które z mocy art. 190 ust. 1 Konstytucji uzyskują moc powszechnie obowiązującą. Wyrok ten nie uzyskał zatem mocy powszechnie obowiązującego orzeczenia i co oczywiste nie mógł uchylić uchwały 3 Izby SN (BSA 1-4110-1/20), ani przesądzić o jej obowiązywaniu. Stanović mógł zatem jedynie wyraz określonego i niewiążącego poglądu prawnego tego organu (...)” [zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2022 r., I KO 79/21 i I KO 80/21; z dnia 18 stycznia 2023 r., IV KZ 59/21; a także wyroki Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2023 r., V KK 17/12; z dnia 14 czerwca 2023 r., II KK 489/21].

Wykładnia art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. zawarta w uchwale trzech Izby została następnie potwierdzona w powołanej już wyżej uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22. Z orzeczenia tego wynika, iż „brak podstaw do przyjęcia *a priori*, że każdy sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r., nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Taka sytuacja zachodzi jedynie w stosunku do sędziów Sądu Najwyższego, którzy otrzymali nominacje w takich warunkach”. Jednocześnie we wspomnianej uchwale z dnia 2 czerwca 2022 r. Sąd Najwyższy uznał, że Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw nie jest organem tożsamym z organem konstytucyjnym, którego skład i sposób wyłaniania reguluje Konstytucja RP, w szczególności w art.

187 ust. 1, co wszelako nie ma wpływu na wykładnię art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. dokonaną w uchwale z dnia 23 stycznia 2020 r., a wręcz ją potwierdza.

Jak to zauważono na wstępie, w składzie Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie orzekającego jako sąd odwoławczy, w związku z apelacją wniesioną od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 14 marca 2022 r., sygn. akt II K 100/21, brali udział sędziowie X. Y. i X.1 Y.1 powołani na urzędy sędziów tego Sądu na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie przepisów ustawy o KRS z 2017 r.

I tak:

- Pan X. Y. powołany został na urząd sędziego Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie postanowieniem Prezydenta RP nr [...] z dnia 10 grudnia 2020 r. (ogłoszone w M.P. z 2021 r., poz. [...]), na wniosek KRS zawarty w uchwale Nr [...] z dnia 17 czerwca 2020 r., a nominację odebrał w dniu 18 grudnia 2020 r.;
- Pan X.1 Y.1 powołany został na urząd sędziego Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie postanowieniem Prezydenta RP nr [...] z dnia 24 lutego 2022 r. (ogłoszone w M.P. z 2022 r., poz. [...]), na wniosek KRS zawarty w uchwale Nr [...] z dnia 28 października 2021 r., a nominację odebrał w dniu 3 marca 2022 r.

W odniesieniu do wymienionych wyżej sędziów Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie Sąd Najwyższy, w związku z wniesionymi kasacjami, kierując się kryteriami wypracowanymi w orzecznictwie ETPCz – zob. powołany wyżej wyrok Wielkiej Izby z dnia 1 grudnia 2020 r., *Guðmundur Andri Ástráðsson przeciwko Islandii* oraz wskazaniem Sądu Najwyższego (zob. powołane wyżej uchwały z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 oraz z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22), wielokrotnie przeprowadzał tzw. postępowania testowe celem ustalenia, czy składy sądów z ich udziałem, w konkretnych okolicznościach, spełniały standard niezawisłości i bezstronności w rozumieniu przepisów art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 47 KPP oraz art. 6 ust. 1 EKPC.

Testy te każdorazowo dla składów Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie, w których brali udział sędziowie X. Y. i X.1 Y.1, wypadały negatywnie.

W odniesieniu do składów orzekających z udziałem sędziego X. Y. Sąd Najwyższy uchylał zaskarżone kasacjami wyroki w oparciu o ujawnione uchybienie z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (nienależyta obsada sądu) m.in. w wyrokach: z dnia 20 grudnia 2023 r., III KK 39/23, z dnia 8 lutego 2024 r., III KK 471/23, z dnia 7 marca

2024 r., III KK 368/22, z dnia 17 kwietnia 2024 r., III KK 389/23 i III KK 470/23, z dnia 19 czerwca 2024 r., III KK 189/24, z dnia 23 października 2024 r., III KK 251/24, z dnia 13 listopada 2024 r., III KK 422/24, z dnia 11 grudnia 2024 r., III KK 241/24 i III KK 208/24, z dnia 15 stycznia 2025 r., III KK 359/24, z dnia 26 marca 2025 r., III KK 29/25, z dnia 1 kwietnia 2025 , III KK 25/25, z dnia 8 kwietnia 2025 r., III KK 612/24.

W przypadku sędziego X.1 Y.1 uchylene przez Sąd Najwyższy orzeczeń Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z uwagi na ujawnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., a związanej z udziałem wymienionego sędziego w składach orzekających tego Sądu, miało miejsce w sprawach: III KK 39/23 (wyrok z dnia 20 grudnia 2023 r.), III KK 389/23 (wyrok z dnia 17 kwietnia 2024 r.), III KK 52/24 (wyrok z dnia 8 maja 2024 r.), III KK 470/24 (wyrok z dnia 5 listopada 2024 r.), III KK 422/24 (wyrok z dnia 13 listopada 2024 r.), III KK 553/24 (wyrok 8 stycznia 2025 r.), III KK 468/23 (wyrok z dnia 15 stycznia 2025 r.), III KK 29/25 (wyrok z dnia 26 marca 2025 r.), III KK 81/25 (wyrok z dnia 2 kwietnia 2025 r.), III KK 612/24 (wyrok z dnia 8 kwietnia 2025 r.), III KS 11/25 (wyrok z dnia 16 kwietnia 2025 r.).

Sąd Najwyższy w tym składzie nie znajduje podstaw tak natury faktycznej ani prawnej, aby od dokonanej w powołanych wyrokach oceny składów Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z udziałem wymienionych wyżej sędziów odstępować. Podzielić przy tym należy, uznając za własną, argumentację zawartą w uzasadnieniach tych orzeczeń, z której w sposób jednoznaczny wynikają powody dokonania takiej oceny. Szczegółowa argumentacja dotycząca sędziego X. Y. zawarta została zwłaszcza w uzasadnieniu wyroków: z dnia 20 grudnia 2023 r., III KK 39/23 i z dnia 19 czerwca 2024 r., III KK 189/24, a sędziego X.1 Y.1 w pisemnych motywach wyroków: z dnia 20 grudnia 2023 r., III KK 39/23 i z dnia 13 listopada 2024 r., III KK 422/24.

Nie powielając motywacji przedstawionej w przytoczonych powyżej orzeczeniach trzeba w tym miejscu zaakcentować, że sędziowie Ci nie tylko świadomie wzięli udział w wadliwej procedurze nominacyjnej, ale też w sposób aktywny wspierali przeprowadzane od 2017 r. niekonstytucyjne zmiany w ustroju sądów powszechnych, których jedynym celem było ograniczenie niezależności tych sądów i ich pełne podporządkowanie innym władzom, w tym w szczególności władzy

wykonawczej reprezentowanej przez ówczesnego Ministra Sprawiedliwości pełniącego jednocześnie funkcję Prokuratora Generalnego. Wyrazem tego było, między innymi, zaangażowanie wymienionych sędziów w ukształtowanie składu Krajowej Rady Sądownictwa, sprzyjającego sprawującemu wówczas władzę obozowi rządzącemu przez podpisywanie list popierających konkretnych kandydatów.

Wszystko to nie pozostawia wątpliwości, że w również niniejszej sprawie Sąd odwoławczy, w którego składzie orzekali sędziowie X. Y. i X.1 Y.1, nie zapewniał oskarżonemu prawa do sądu niezawisłego i niezależnego, ustanowionego ustawą w znaczeniu konstytucyjnym i konwencyjnym, bowiem w ocenie niezależnego i obiektywnego obserwatora powstać musi uzasadnione negatywnym wynikiem testów przeprowadzonych przez Sąd Najwyższy przekonanie, że sędziowie Ci, będąc w swojej ocenie ponadprzeciętną miarą związani z określonym środowiskiem politycznym, nie cechowali się przymiotem bezstronności.

Implikowało to uchylenie zaskarżonego wyroku na podstawie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Rzeszowie.

Ponieważ do wydania przez Sąd Najwyższy wyroku kasatoryjnego wystarczające było stwierdzenie uchybienia podlegającego uwzględnieniu z urzędu, do niego ograniczono rozpoznanie kasacji, gdyż z uwagi na konieczność ponowienia w całości postępowania przed Sądem drugiej instancji, rozpoznanie pozostałych uchybień podniesionych przez obrońcę byłoby na obecnym etapie postępowania przedwczesne (art. 436 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.).

Procedując ponownie, Sąd odwoławczy rozpozna wniesioną w sprawie apelację w składzie nie budzącym zastrzeżeń konstytucyjnych, zapewniając oskarżonemu prawo do rzetelnego procesu w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC, mając przy tym na uwadze kierunek złożonej przez obrońcę kasacji (art. 443 k.p.k.), a to szczególnie w kontekście orzeczenia zawartego w pkt. I ppkt 1) wyroku z dnia 2 marca 2023 r., sygn. akt II AKa 44/23.

[J.J.]

[r.g.]

Andrzej Stępka Tomasz Artymiuk Włodzimierz Wróbel